

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» щодо вдосконалення інституту зазначення відомостей про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності юридичної особи»

1. Обґрунтування необхідності прийняття проекту Закону

Згідно пункту 30 частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» кінцевий бенефіціарний власник для юридичних осіб - це будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи. Ознакою здійснення такого впливу є безпосереднє або непряме (через пов'язаних фізичних чи юридичних осіб) володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи.

У пункті 9 частини другої статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» із загального обов'язку юридичних осіб щодо подання інформації про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи зроблено виключення, в тому числі для політичних партій, професійних спілок, творчих спілок, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.

Вказані категорії юридичних осіб є добровільними об'єднаннями громадян та мають на меті задоволення непідприємницьких інтересів своїх членів. І стосовно таких юридичних осіб законодавець свідомо і прямо зазначив, що для цілей Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» подання цими категоріями юридичних осіб інформації про кінцевих бенефіціарних власників є непотрібним.

Однак, у вказаному переліку відсутні ряд юридичних осіб, які відповідають ознакам добровільності об'єднання та неприбутковості та, щодо яких відсутня доцільність у подачі відповідної інформації про кінцевих бенефіціарних власників, а саме: громадські об'єднання та їх структурні утворення (відокремлені підрозділи), благодійні організації та їх структурні утворення (відокремлені підрозділи), асоціації об'єднань співвласників багатоквартирного будинку, органи самоорганізації населення, житлово-будівельні, дачні (дачно-будівельні), садівничі, городні (садівничо-городні) та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства), сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, споживчі товариства, релігійні організації, пенсійні фонди, недержавні організації професійного самоврядування (саморегулювання), адвокатські бюро.

Відсутність вищевказаних юридичних осіб у вказаному переліку виключень означає, що вони зобов'язані подавати зазначену інформацію.

Так, Закон України «Про громадські об'єднання» не містить вимог до мінімального розміру статутного капіталу громадської організації. Згідно із

частиною шостою статті 3 Закону «Про громадські об'єднання», члени (учасники) громадської організації не мають права на частку майна громадської організації.

Як наслідок, виокремити відсотки для визначення вирішального впливу якогось учасника громадської організації на її діяльність є фактично неможливим.

Так, відповідно до статті 7 Закону України «Про громадські об'єднання», повноваження засновника громадської організації закінчуються після її державної реєстрації в установленому законом порядку. Тому засновники не можуть розглядатись як власники та/ або особи, які мають істотний вплив на діяльність громадської організації.

Згідно із частиною другою статті 5 Закону України «Про громадські об'єднання» кожна особа має право добровільно у будь-який час припинити членство (участь) у громадському об'єднанні шляхом подання заяви до відповідних статутних органів громадського об'єднання. Членство в громадському об'єднанні припиняється з дня подання такої заяви та не потребує додаткових рішень. В той же час згідно з статтями 10, 11 Закону, вищим органом управління громадської організації є Загальні збори саме членів громадської організації. Кількість та перелік членів громадської організації не має обов'язково вказуватися у статуті громадської організації. Таким чином, визначити на час подання інформації державному реєстратору навіть точну кількість членів громадської організації та склад її загальних зборів (як найвищого органу управління) часто є неможливим.

Закон України «Про кооперацію» також не містить вимог щодо мінімального розміру пайового фонду кооперативу, крім того розмір пайового внеску учасника до пайового фонду кооперативу жодним чином не корелюється із кількістю голосів такого учасника під час ухвалення рішень вищим органом кооперативу. Так, згідно статті 15 Закону України «Про кооперацію», вищим органом управління кооперативу є загальні збори членів кооперативу. Кожний член кооперативу чи уповноважений кооперативу має один голос, і це право не може бути передано іншій особі.

Таким чином, згідно Закону України «Про кооперацію» у всіх членів (засновників) кооперативу є однакове і рівне право (яке дорівнює 1 голосу) здійснювати через вищий орган управління вплив на діяльність кооперативу. Тому жоден з членів кооперативу в принципі не може мати вирішального впливу на діяльність кооперативу.

Схожа ситуація є і з споживчими товариствами. Відповідно до частин 1, 2 статті 7 Закону України «Про споживчу кооперацію», вищим органом управління споживчого товариства є загальні збори його членів, які приймають статут, визначають розміри вступного і обов'язкового пайового внеску, обирають керівні та контрольні органи товариства, а також вирішують інші питання, пов'язані з його діяльністю. Кожний член користується на загальних зборах споживчого товариства правом одного голосу незалежно від розміру внесеного ним пайового внеску, і це право не може бути передано іншим особам.

Таким чином, як і у випадку з кооперативами, у всіх членів споживчих товариств є однакове і рівне право (яке дорівнює 1 голосу) здійснювати через вищий орган управління вплив на діяльність споживчого товариства. Тому

жоден з членів споживчого товариства в принципі не може мати вирішального впливу на діяльність споживчого товариства.

Крім того, в існуючій редакції статті пункту 9) частини 2 статті 9 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» попри існування винятку у подачі інформації щодо кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності щодо адвокатських об'єднань, відсутня інша організаційно-правова форма юридичних осіб для здійснення адвокатської діяльності – адвокатські бюро, що створюється одним адвокатом, який і є єдиною особою, що здійснює вирішальний вплив на його діяльність.

Враховуючи наведене, та з огляду на вимоги статті 17-1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» щодо документів, які подаються заявником для підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника (заява про підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника; структура власності за формою та змістом, визначеними відповідно до законодавства) – у громадських організацій, кооперативів, споживчих товариств та інших зазначених у пункті 9 частини другої статті 2 вищевказаного Закону об'єктивно відсутні можливості подавати державним реєстраторам вказану інформацію, а у державних реєстраторів відсутні можливості перевіряти такі подані відомості.

Окрім громадських організацій та кооперативів до вищезазначеного переліку виключень доцільно також виключити органи самоорганізації населення.

Відповідно до статей 2, 3, 13 Закону України «Про органи самоорганізації населення» органами самоорганізації населення є представницькі органи, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин. Орган самоорганізації населення є однією з форм участі членів територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах у вирішенні окремих питань місцевого значення.

Органами самоорганізації населення є будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, комітети районів у містах, сільські, селищні комітети. У разі реєстрації орган самоорганізації населення набуває статусу юридичної особи.

При цьому Закон України «Про органи самоорганізації населення» взагалі не передбачає вимогу створення статутного капіталу органу самоорганізації населення, розмір та внески до якого могли би визначати ступінь впливу певної особи на діяльність органу.

Враховуючи наведене, органи самоорганізації населення підлягають виключенню з під дії обов'язку подання інформації про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи.

Слід також зазначити, що в юридичних особах, засновниками яких є виключно фізичні особи, саме останні вважаються її кінцевими бенефіціарними власниками, а відомості про них вже внесені в Єдиний державний реєстр, тому обов'язок подачі інформації про кінцевих бенефіціарних власників та структуру власності таких юридичних осіб, у випадку незмінності таких осіб, видається зайвим.

Крім цього, передбачення необхідності подавати інформацію про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності юридичної особи практично при здійсненні всіх реєстраційних дій є обтяжливим для юридичних осіб та нелогічним. Вважаю за доцільне залишити обов'язок подавати відповідні відомості та документи лише при реєстрації юридичної особи та у разі змін, які відбулись саме в частині бенефіціарних власників та структурі власності юридичної особи.

Слід відзначити, що існує ряд випадків, коли з об'єктивних причин неможливо подати нотаріально засвідчену копію документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи. З метою вирішення цієї ситуації необхідно зазначити перелік випадків, коли відповідний документ не подається, що вирішено даним законопроектом.

2. Мета проекту Закону і шляхи її досягнення

Метою проекту Закону є виключення ряду юридичних осіб з переліку юридичних осіб, на яких поширюється зобов'язання подавати інформацію про кінцевих бенефіціарних власників та структуру власності юридичної особи відповідно до пункту 9 частини другої статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», а також врегулювання інших питань, пов'язаних із необхідністю зазначення відомостей про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи.

3. Загальна характеристика та основні положення проекту Закону

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», а саме:

1) пункт 9 частини другої статті 9 викласти у новій редакції, розширивши перелік юридичних осіб, на яких не поширюється вимога щодо подання інформації про кінцевих бенефіціарних власників, наступними юридичними особами: громадські організації та їх структурні утворення (відокремлені підрозділи), молодіжні і дитячі громадські організації та їх структурні утворення (відокремлені підрозділи), благодійні організації та їх структурні утворення (відокремлені підрозділи), асоціації об'єднань співвласників багатоквартирного будинку, житлово-будівельні, дачні (дачно-будівельні), садівничі, городні (садівничо-городні) та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства), сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, пенсійні фонди, органи самоорганізації населення, споживчі товариства, адвокатські бюро, недержавні організації професійного самоврядування (саморегулювання).

Інформація про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності не подається при державній реєстрації створення юридичної особи щодо юридичних осіб, засновниками яких є виключно фізичні особи, які вважаються її кінцевими бенефіціарними власниками, якщо вони не подали інформацію про те, що кінцевими бенефіціарними власниками такої юридичної особи є інші особи.

2) внести зміни до статті 17, залишивши обов'язок подавати документи та відомості про кінцевих бенефіціарних власників та структуру власності юридичної особи лише при первісній реєстрації юридичної особи та у разі змін у структурі власності та інформації про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи;

3) виключити обов'язок щорічного підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника (стаття 17-1);

4) визначити, що нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи, не подається у випадку: перебування особи, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи в установах виконання покарань; оголошення особи, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи у міжнародний розшук, та/або яка виїхала, та/або перебуває на тимчасово окупованій території України, території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором; смерті особи, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи; оголошення особи, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи померлою чи визнання її безвісно відсутньою; подачі документів, передбачених частиною першою цієї статті, особою, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи (частина друга статті 17-1);

5) у Прикінцевих та перехідних положеннях до законопроекту передбачити, що в зареєстрованих станом на момент набрання чинності цим Законом юридичних особах, засновникам (учасниками) яких є фізичні особи, кінцевими бенефіціарними власниками вважаються засновники (учасники) юридичної особи, зазначені у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. У такому разі інформація про кінцевого бенефіціарного власника та структура власності таких юридичних осіб не подається.

Якщо кінцеві бенефіціарні власники юридичної особи є відмінними від фізичних осіб, які є її засновниками (учасниками) зазначених у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, така юридична особа зобов'язана протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом подати інформацію про кінцевих бенефіціарних власників та структуру власності.

4. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття та реалізація проекту Закону не потребує додаткових витрат з Державного та місцевих бюджетів України.

5. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Нормативно-правове регулювання у цій сфері здійснюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» та Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Прийняття законопроекту не потребує внесення змін до інших законодавчих актів України.

6. Прогноз соціально-економічних, правових та інших наслідків прийняття закону

Прийняття та реалізація проекту Закону дозволить вдосконалити та спростити реалізацію положень чинного законодавства щодо підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності юридичної особи.

Народний депутат України

Фріс І. П. та інші

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ФРІС ІГОР ПАВЛОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000003A0F2D00C7B36202
Дійсний до: 20.07.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 290д9/1-2021/320863 від 18.10.2021

677189